

Huddesinfeksjon

1. Hensikt

Huddesinfeksjon - antiseptikk fjerner/uskadeliggjør den midlertidige bakterieflora, og reduserer den permanente bakterieflora. Ved innleggelse av fremmedlegemer er det økt risiko for infeksjon. Huddesinfeksjon reduserer risikoen for at det oppstår infeksjon når huden penetreres.

2. Ansvar

Helsepersonell

3. Generelt

Huddesinfeksjon skal alltid utføres før alle typer injeksjoner/punksjoner. Ved innleggelse av fremmedlegemer er kravene til aseptikk særlig strenge fordi risikoen for infeksjon øker betydelig.

Desinfeksjonsmidler - holdbarhet etter anbrudd:

Anbrudd er første gang forseglingen brytes eller lukkeanordningen åpnes.

- Sjekk holdbarhet/dato på desinfeksjonsmiddelet.
- Klorhexidinsprit 5 mg/ml: én måned etter at flasken er åpnet.
- På vannbasert desinfeksjonsmiddel: én uke etter anbrudd.
- Flasker med desinfeksjonsprit 70 % (eller høyere alkoholprosent) eller Klorhexidinsprit 5 mg/ml, oppbevares < 25°C.

Alkohol har rask effekt og medfører en effektiv reduksjon av bakterietallet på huden, både permanent og temporær bakterieflora. Klorheksidin har bredspektret, hurtigvirkende antibakteriell effekt. Kombinasjonen alkohol og klorheksidin gir en langvarig effekt av desinfeksjonsmiddelet, fordi klorheksidin blir værende igjen på huden etter alkoholen har fordampet. Klorheksidin absorberes ikke fra huden, gir lite hudirritasjon og en sjelden gang allergiske reaksjoner.

Unntaket er bruk på barn under to måneder der klorheksidin kan forårsake hudirritasjon og kjemiske brannskader. **OBS!** Klorheksidin kan forårsake døvhets ved kontakt med det indre øret.

Det har vært diskutert om huddesinfeksjonsmiddelet skal påføres huden på en bestemt måte, det vil si skrubbing fra innstikkstedet og utover, om påføringen av huddesinfeksjonen må gjentas, hvor stort område som må desinfiseres og hvor lenge huden må tørke før kateteret legges inn. Det foreligger ikke forskning som angir optimal metode. Det er konsensus om at huden må påføres huddesinfeksjonsmiddel til den er synlig fuktig, og at den må lufttørke minimum 30 sekunder.

4. Fremgangsmåte

Hendene skal alltid desinfiseres eller vaskes før injeksjoner og punksjoner. Ved injeksjoner kan bruk av rene engangshansker være aktuelt som beskyttelse mot eksponering av blod. Hansker vil også redusere faren for smitteoverføring ved stikkskade.

Huddesinfeksjon - antiseptikk:

- Ferdig fuktete og foliepakkede spritkompresser kan benyttes hvis de er tilstrekkelig fuktige - dvs. at det drypper når de klemmes sammen.

- Injeksjonstørk/tupfer skal være godt vætet med desinfeksjonsmiddel.
- Påføres huden ved å gni/vaske godt fram og tilbake for å fjerne døde hudceller og ev. skitt. Hud som er synlig skitten, bør først vaskes.
- Ved blødning dekkes innstikkstedet med en steril tupfer/kompress.
- Ikke ta på området etter desinfeksjon uten sterile hansker.

4.1 Valg av desinfeksjonsmiddel til huddesinfeksjon:

Ordinær desinfeksjonssprit til huddesinfeksjon er ikke steril og kan inneholde bakteriesporer. Det gjelder også sprit i mange ferdig fuktede "injeksjonstørk". Disse kan brukes til f.eks.subkutane og intramuskulære injeksjoner, inkludert vaksinasjon.

Til huddesinfeksjon før innleggelse av perifere intravaskulære katetre og portnål i veneport, skal brukes klorheksidinsprit 5 mg/ml (0,5 %) eller 20 mg/ml (2 %). Ved injeksjoner/punksjoner med særlig høye krav til aseptikk må det da enten brukes en ferdig fuktet desinfeksjonsserviett som er steril, eller klorheksidinsprit 5 mg/ml som inneholder sterilfiltrert sprit

Desinfeksjonssprit til overflater skal ikke brukes til huddesinfeksjon. Sprit til hånddesinfeksjon, som er tilsatt glyserol eller andre fuktighetsbevarende stoffer skal ikke brukes til desinfeksjon av hud før injeksjoner og punksjoner.

4.2 Tabelloversikt – huddesinfeksjon

For at produktet skal være godkjent for huddesinfeksjon, må det tilhøre produktgruppe PT1 - Biocidprodukter til hygiene for mennesker.

Desinfeksjon før subkutane og intramuskulære injeksjoner, inkludert vaksinasjon

Desinfeksjonsmiddel: Ferdige fuktede desinfeksjonstørk - 70 % sprit.

Klorheksidinsprit 5 mg/ml (0,5 %).

Tupfer/kompress: Klorheksidinsprit 5 mg/ml (0,5 %) på rene tupfere/kompress..

Ferdig fuktede og foliepakkede spritkompresser kan benyttes hvis de er tilstrekkelig fuktige - dvs. at det drypper av dem når de klemmes sammen.

Se: *Opplysning om aktuelle spritprodukter til forskjellige formål*

Desinfeksjonstid: 30 sekunder.

Klorheksidinalergi: Solveco Steril - 70 % Etanol. Sterilfiltrert og sterilkontrollert etanol (Eur.Ph.).

ApoWipe IV Port Desinfection Ethanol 80 %.

Desinfeksjonstid: Minst 30 sekunder.

Desinfeksjon før vanlig blodprøvetaking

Desinfeksjonsmiddel: Ferdig fuktede desinfeksjonstørk - 70 % sprit.

Klorheksidinsprit 5 mg/ml (0,5 %).

Tupfer/kompress: Klorheksidinsprit 5 mg/ml (0,5 %) på rene tupfere/kompress..

Ferdige fuktede og foliopakkede spritkompresser kan benyttes hvis de er tilstrekkelig fuktige - dvs. at det drypper av dem når de klemmes på.

Se: *Opplysning om aktuelle spritprodukter for forskjellige formål*

Desinfeksjonstid: 15 sekunder.

For pasienter som har frisk hud på innstikkstedet kan vanlig blodprøvetaking gjøres uten huddesinfeksjon (gjelder ikke blodkultur og ikke immunsupprimerte pasienter og spedbarn).

Klorheksidinalergi: Solveco Steril - 70 % Etanol. Sterilfiltrert og sterilkontrollert etanol (Eur.Ph.).

ApoWipe IV Port Desinfection Ethanol 80 %.

Desinfeksjonstid: Minst 15 sekunder.

Innleggelse av perifere intravaskulære katetre, portnål i veneport, sentrale intravaskulære katetre, inkludert dialysekatetre, epiduralkatetre

Desinfeksjon før:	Innleggelse av perifere intravaskulære katetre (2) Innsetting av portnål i veneport (1) Innleggelse av sentrale intravaskulære katetre, inkludert dialysekatetre (3) Innleggelse av epiduralkatetre (3) (1) Det skal brukes sterile hansker (2) Det skal brukes rene hansker (3) Det skal brukes sterile hansker, steril frakk, munnbind og lue/hette.
Desinfeksjonsmiddel:	Klorheksidinsprit 5 mg/ml (0,5 %) eller 20 mg/ml (2 %). Ved innleggelse av intravaskulære katetre og epiduralkatetre anbefales huddesinfeksjon med klorheksidinsprit 20 mg/ml (2%).
Tupfere/kompress:	Sterile.
Desinfeksjonstid:	Desinfeksjonsmiddel påføres 2 ganger, for å være sikker på at feltet holdes vått, andre gang med ny tupfer. Samlet virketid minst 2 minutter.

Foto: Fra Infeksjonskontroll.no

4.3 Opplysninger om aktuelle spritprodukter til forskjellige formål

Produkter med sterilfiltrert alkohol:

- **Klorhexidinsprit 5 mg/ml**
Klorheksidinglukonat og etanol. (Klorhexidinsprit 5 mg/ml inneholder sterilfiltrert sprit).
- **Solveco Steril - 70 % Etanol**
Sterilfiltrert og sterilkontrollert etanol. Kan brukes til desinfeksjon av hud ved klorheksidinallergi (KiiltoClean AS – e-post: ordre.no@kiilto.com.)

Bruksområde: desinfeksjon av infusjonssett/porter/membraner før tilkobling.

Produkt med alkohol i steril forpakning:

- **ApoWipe IV Port Desinfection Ethanol 80 %.**

Bruksområde: desinfeksjon av membraner på koplinger/membraner på hetteglass / SVK-koplinger / infusjonssett / nålefrie koplinger.

Til denne type prosedyrer skal man bruke produkter som er sterile, f.eks. spritswab i steril forpakning. Alternativt kan man bruke Klorhexidinsprit 5 mg/ml som inneholder *sterilfiltrert sprit*. Sprit som ikke er sterilfiltrert kan inneholde sporer.

Produkter, "infeksjonstørk" med alkohol, ikke sterile:

- Vitrex Injeksjonstørk - 70 % isopropanol - Med sterilfiltrert sprit, *men ikke steril forpakning*.
- Cutisoft® Wipes injeksjonstørk - 70 % isopropylalkohol.
- Alkotip injeksjonstørk - 70 % isopropylalkohol.
- Alkohol tupfer Injeksjonstørk "Gymo" - 70 % isopropanol.
- ABENA Injeksjonstørk 70 % isopropylalkohol.
- Injeksjonstørk Softa Swabs - 70 % isopropylalkohol.
- CLINELL - Alcoholic 2 % clorhexidine skin - 70 % alcohol og 2 % chlorhexidine. Blå forpakning. *Ikke Steril*.

Bruksområde: huddesinfeksjon før injeksjon.

Til huddesinfeksjon før injeksjon er det ikke behov for klorheksidin. Hvis injeksjonstørk med kun alkohol ikke er tilgjengelig, kan injeksjonstørk med alkohol og klorheksidin brukes.

Disse produktene kan også brukes til desinfeksjon av plastampuller og glassampuller der membran ikke perforeres.

Denne type produkter skal ikke brukes til desinfeksjon av membraner på koplinger / SVK-koplinger / membraner på hetteglass infusjonssett / nålefrie koplinger, *fordi produktet ikke er sterilt.*

5. Referanser

- [Regionalt kompetansesenter for smittevern i Helse Sør-Øst: Opplysning om aktuelle spritprodukter til forskjellige formål \(2023\)](#)
- [Regionalt kompetansesenter for smittevern i Helse Sør-Øst: Huddesinfeksjon \(2024\)](#)
- [Folkehelseinstituttet: Veileder for forebygging av infeksjoner ved bruk av intravaskulære katetre \(2021\)](#)
- Sykehuset i Vestfold: Huddesinfeksjon (2022)